

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 578/2014-40

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 3. marca 2015 senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika a zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Milanom Fulecom, Advokátska kancelária, Živnostenská 2, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. V-2 9 C 33/1996 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. V-2 9 C 33/1996 porušené boli.

2. Okresnému súdu Bratislava III prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. V-2 9 C 33/1996 konal bez zbytočných prieťahov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré je Okresný súd Bratislava III povinný zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd v Bratislava III je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 284,08 € (slovom dvestoosemdesiatštyri eur a osem centov) na účet advokáta [REDAKOVANÉ], Advokátska kancelária, [REDAKOVANÉ], do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 578/2014-21 z 1. októbra 2014 prijal na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. V-2 9 C 33/1996, vo zvyšnej časti sťažnosť sťažovateľa odmietol.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že sťažovateľ je účastníkom konania v postavení navrhovateľa vedeného pred okresným súdom, a to na základe návrhu na ochranu osobnosti podaného 28. mája 1996.

Sťažovateľ uvádzajúc podrobný chronologický prehľad úkonov konania v sťažnosti argumentoval, že v jeho veci dochádza nečinnosťou, ako aj neefektívnym postupom súdov oboch stupňov k zbytočným prieťahom konania, dôsledkom ktorých je neprimeraná doba konania predstavujúca ku dňu podania sťažnosti viac ako 18 rokov bez právoplatného rozhodnutia veci.

Vychádzajúc z uvedeného sťažovateľ v sťažnosti žiadal, aby ústavný súd prijal jeho sťažnosť na ďalšie konanie a vo veci rozhodol nálezom, v ktorom by vyslovil porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. V-2 9 C 33/1996 a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co 96/2014, priznal mu primerané finančné zadosťučinenie v celkovej sume 8 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

Uznesením č. k. III. ÚS 578/2014-21 z 1. októbra 2014 ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v časti namietaného porušenia čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co 96/2014 odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril okresný súd prostredníctvom svojho predsedu, ktorý v stanovisku doručenom ústavnému súdu 15. januára 2015 prezentoval skutkovú a právnu zložitost' veci danú podľa jeho vyjadrenia predmetom konania patriacim podľa jeho názoru medzi kategóriu zložitejších vecí. V liste zo 16. februára 2015 predseda okresného súdu vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania v danej veci.

V podaní doručenom ústavnému súdu 18. februára 2015 vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci samej aj sťažovateľ.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami, ako aj s obsahom súvisiaceho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Ústavný súd po preskúmaní obsahu sťažnosti a súvisiaceho súdneho spisu dospel k týmto pre posúdenie sťažnosti relevantným zisteniam:

Sťažovateľ podal 11. júna 1996 Okresnému súdu Bratislava-vidiek návrh na ochranu osobnosti.

Na pojednávanie vykonané okresným súdom 16. júna 1997 sa sťažovateľ (riadne predvolaný) bez ospravedlnenia nedostavil, na pojednávanie sa tiež nedostavili svedkovia. Pojednávanie bolo odročené „z dôvodu neprítomnosti zákonného sudcu“ na 30. jún 1997.

Na pojednávaní určenom na 30. jún 1997 ospravedlnil odporca v 2. rade z dôvodu kolízie pojednávaní svoju neúčasť, takisto svoju neúčasť, ako aj neúčasť sťažovateľa ospravedlnil právny zástupca sťažovateľa z dôvodu kolízie pojednávaní.

Okresný súd na pojednávaní vykonanom 4. augusta 1997 vydal rozsudok, ktorým v časti návrhu sťažovateľa vyhovel a v časti ho zamietol (vyhotovený rozsudok okresný súd doručoval v marci 1998). Krajský súd svojím uznesením z 29. decembra 1999 rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na nové konanie.

Po rozhodnutí krajského súdu z 28. februára 2001 o nevyhlúčení zákonného sudcu bol okresnému súdu 23. marca 2001 vrátený spisový materiál. Okresný súd následne 7. novembra 2001 vykonal pojednávanie.

Sťažovateľ sa z pracovných dôvodov nezúčastnil pojednávania vykonaného 27. septembra 2002, pojednávanie bolo odročené na 6. november 2002 pre účely obstarania

súvisiacich spisov (uvedený termín bol 5. novembra 2002 zrušený). Okresný súd následne 11. mája 2005 vykonal pojednávanie.

Okresný súd uskutočnil 29. júna 2005 pojednávanie, na ktorom svoju neúčasť ospravedlnili sťažovateľ a jeho právny zástupca z dôvodu kolízie pojednávaní, pojednávanie bolo odročené na neurčito. Následne v novembri 2006 okresný súd žiadal kompetentné subjekty o zapožičanie spisov.

Na pojednávanie uskutočnené okresným súdom 1. decembra 2006 sa nedostavil sťažovateľ, neprítomnosť ospravedlnil pracovnými dôvodmi, pojednávanie bolo odročené na 28. február 2007.

Okresný súd uskutočnil 29. júna 2007 pojednávanie, na ktorom strany predniesli svoje vyjadrenia a súd vydal rozsudok, ktorým návrh sťažovateľa v časti zamietol a v časti mu vyhovel. Vyhotovený rozsudok súd doručoval v decembri 2007. Odporcovia podali proti rozsudku 18. a 20. decembra 2007 odvolanie. V apríli 2008 žiadal okresný súd účastníkov konania o predloženie relevantných vyjadrení. Spisový materiál s opravnými prostriedkami bol krajskému súdu predložený 19. januára 2009. Krajský súd svojím uznesením z 30. decembra 2010 rozsudok okresného súdu zrušil a vrátil mu vec na nové konanie.

Na pojednávanie vykonané okresným súdom 8. apríla 2011 sa nedostavil sťažovateľ, pričom neúčasť predbežne neospravedlnil. Jeho právny zástupca až následne ospravedlnil neúčasť sťažovateľa pracovnými dôvodmi.

Okresný súd uskutočnil 25. mája 2011 pojednávanie, na ktorom vydal rozsudok, ktorým v časti návrh sťažovateľa zamietol a v časti mu vyhovel. Krajský súd svojím uznesením z 18. decembra 2012 rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na nové konanie.

Okresný súd vykonal 15. mája 2013 pojednávanie, na ktorom vydal rozsudok, ktorým návrh sťažovateľa zamietol. Uznesením krajského súdu z 28. februára 2014 bol rozsudok okresného súdu zrušený a vec mu vrátená na nové konanie.

Okresný súd vykonal 17. septembra 2014 pojednávanie, na ktorom prijal rozsudok, ktorým návrh sťažovateľa zamietol. V decembri 2014 podal sťažovateľ proti rozsudku odvolanie.

V čase rozhodovanie ústavného súdu bola teda vec sťažovateľa v prvom stupni meritórne neprávoplatne prejednaná.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva garantovaného čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov.

Sťažovateľ zároveň namieta porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

Otázku existencie zbytočných prieťahov v konaní a porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd skúma vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu, a preto aj v prípade sťažovateľa preskúmal z hľadiska charakteru prerokúvanej veci jej

skutkovú a právnu zložitosť (1), ďalej správanie sťažovateľa v priebehu konania (2) a napokon aj postup konajúceho súdu (3).

1. Predmetom posudzovaného konania je sťažovateľom uplatnené právo na ochranu osobnosti, poskytnutie primeraného zadosťučinenia a náhrada nemajetkovej ujmy podľa ustanovení § 11 až 16 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov. Z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by odôvodňovala záver o právnej alebo skutkovej zložitosti veci. Označené konanie sa teda osobitne nelíši od obdobných konaní tohto druhu. Jeho predmetom je však mimoriadne citlivá otázka ochrany osobnosti, ktorej zodpovedá privilegovaný záujem na rýchlej a efektívnej súdnej ochrane.

2. V rámci hodnotenia prípadných zbytočných prieťahov v súdnom konaní z hľadiska druhého kritéria zistil ústavný súd určité okolnosti signalizujúce podiel sťažovateľa ako jeho účastníka na narušení plynulosti konania, v porovnaní so zistenými nedostatkami v postupe konajúceho súdu (pozri bod 3) však išlo o podiel nepatrný. Ústavný súd ma v tomto smere na mysli viaceré neúčasti sťažovateľa na určených termínoch pojednávania, a to v uvedených termínoch: 16. a 26. jún 1997, 27. september 2002, 29. jún 2005, 1. december 2006 a 8. apríl 2011.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup okresného súdu v posudzovanom konaní.

Ústavný súd pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, pre ktoré sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07, III. ÚS 109/07).

Ústavný súd konštatuje, že závažnými okolnosťami, ktoré narušili plynulosť konania vo veci sťažovateľa, boli jednak pasivita okresného súdu prejavujúca sa obdobiami nečinnosti, v ktorých okresný súd nekonal bez toho, aby mu v tom bránila zákonná prekážka, ako aj jeho neefektívna činnosť majúca negatívny dopad na plynulosť posudzovaného konania.

Pasivitu okresného súdu prejavujúcu sa nečinnosťou bez existencie zákonnej prekážky v rozsahu približne šiestich mesiacov zistil ústavný súd v období od 4. augusta 1997, keď vydal okresný súd vo veci sťažovateľa rozsudok, do marca 1998, keď okresný súd doručoval vyhotovený rozsudok účastníkom konania.

Ďalším krátkodobejším obdobím nečinnosti okresného súdu v dĺžke približne šiestich mesiacov bol poznačený úsek konania od 23. marca 2001, keď bol okresnému súdu nadriadeným súdom vrátený spisový materiál, do 7. novembra 2001, keď po vrátení spisového materiálu vykonal okresný súd pojednávanie.

Rozsiahlym obdobím nečinnosti okresného súdu predstavujúcim dobu viac ako dvoch rokov je poznačený úsek konania od 5. novembra 2002, keď bol zrušený okresným súdom určený termín pojednávania, do 11. mája 2005, keď okresný súd vykonal vo veci sťažovateľa ďalšie pojednávanie.

Okresný súd nekonal a ostal pasívnym aj v ďalšom nasledujúcom období, a to v úseku konania od 29. júna 2005, keď vykonal pojednávanie, do novembra 2006, keď žiadal kompetentné subjekty o poskytnutie súčinnosti (nečinnosť zhruba pätnásť mesiacov).

Posudzované konanie vykazuje pasivitu okresného súdu aj v období po vydaní rozsudku z 29. júna 2007, keď vyhotovený rozsudok doručoval okresný súd s neprimeraným časovým odstupom piatich mesiacov až v decembri 2007 a po obstaraní vyjadrení účastníkov konania v apríli 2008 predložil spisový materiál s uplatnenými opravnými prostriedkami nadriadenému súdu až 19. januára 2009.

Hrubú neefektívnosť postupu okresného súdu, ktorá závažným spôsobom narušila plynulosť konania a spôsobila jeho zbytočné predĺženie, potvrdzujú rozhodnutia nadriadeného súdu z 29. decembra 1999, 30. decembra 2010, 18. decembra 2012 a z 28. februára 2014, ktorými odvolací súd štyrikrát zrušil prvostupňové rozsudky okresného súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie s vážnou výhradou formulovanou odvolacím súdom, v ktorej okresnému súdu vytkol, že vo svojich štyroch rozsudkoch „nedodržel zákonný postup, ktorý Občiansky súdny poriadok pre vypracovanie súdneho rozhodnutia vyžaduje, zaťažil konanie vadou, ktorá odvolaciemu súdu bráni podrobiť napadnutý rozsudok odvolaciemu prieskumu a zároveň účastníkom konania odňal možnosť pred súdom konať, nakoľko nedostatky odôvodnenia, spolu s takzvanými opomenutými dôkazmi (o ktorých súd v konaní nerozhodol vôbec), zakladajú vadu nepreskúmateľnosti rozhodnutia“.

Ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že už celková doba doterajšieho konania predstavujúca viac 18 rokov sama osebe signalizuje závažné porušenie požiadaviek vyplývajúcich z čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj ústavnú neakceptovateľnosť vo vzťahu k základnému právu sťažovateľa zaručenému čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd preto dospel k záveru, že uvedené práva sťažovateľa boli porušené (bod 1 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Ústavný súd síce zistil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj porušenie práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Napriek tomu, že v čase rozhodovania ústavného súdu okresný súd už v tejto veci nekoná, ústavný súd mu prikázal konať vo veci sťažovateľa bez zbytočných prieťahov, pretože vec nie je právoplatne skončená a potenciálne môže byť vrátená na nové konanie v dôsledku uplatneného opravného prostriedku.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 citovaného článku ústavy boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Žiadosť o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia odôvodnil sťažovateľ neospravedlniteľnou dĺžkou doterajšieho konania a z toho vyplývajúcim „*dôvodným pocitom krivdy, nespravodlivosti, márnosti*“.

Ústavný súd považuje v tomto prípade za primerané priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v ním požadovanej sume 3 000 €, ktorá zohľadňuje predmet konania pred všeobecným súdom, charakter zbytočných prieťahov v konaní a nemajetkovú ujmu sťažovateľa spočívajúcu v pocite právnej neistoty.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody (II. ÚS 58/02, III. ÚS 111/02).

Sťažovateľ žiadal aj o priznanie náhrady trov konania pred ústavným súdom, ktorých výšku špecifikoval sumou 340,90 €.

Pri určení výšky náhrady trov bolo treba vychádzať z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2013. Ústavný súd priznal úhradu za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 9, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Úhradu za tretí úkon právnej služby – vyjadrenie k stanovisku okresného súdu ústavný súd nepriznal, keďže v ňom sťažovateľ zopakoval argumentáciu pôvodnej sťažnosti, a teda uvedený úkon nijako

neprispeľ k objasneniu veci. Vychádzajúc z uvedeného za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2014 patrí odmena v sume 2 x 134 €, k tomu tiež 2 x režijný paušál v sume 8,04 €. Ústavný súd tak priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v celkovej sume 284,08 €.

Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa, a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Vzhľadom na znenie čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. marca 2015